

Aleg. 44.

Sprawozdanie

Wydziału kraj. w przedmiocie uwolnienia urzędowych korespondencji władz autonomicznych od opłaty pocztowego.

Wysoki Sejmie!

Sprawa uwolnienia urzędowych korespondencji Wydziałów powiatowych od opłaty pocztowego toczy się od tak dawna, odkąd konstytucya krajowa a z nią i Reprezentacye powiatowe weszły w życie.

Każdego roku wnosily i wnoszą Wydziały pow. zażalenia do Wydziału krajowego przeciwko pobieranym od ich korespondencji opłatom pocztowym i domagają się pod względem bezpłatnego korzystania z c. k. Zakładu pocztowego przyznania im praw w tej samej rozciągłości, z jakiej przyznane zostały ustawą z dnia 2. Października 1865. Nr. 108 Dz. p. p. c. k. władzom publicznym, tudzież Wydziałowi krajowemu.

Kwestya ta była też kilkakrotnie przedmiotem obrad Wysokiego Sejmu, których wynikiem były uchwalone rezolucye, wzywające c. k. Rząd do spowodowania zmiany w drodze konstytucyjnej obowiązujących przepisów ustawy w kierunku jak się tego domagały Reprezentacye powiatowe.

I tak w r. 1869. uchwalił Wysoki Sejm na posiedzeniu z 9. października 1869. na skutek petycyi czterestu Wydziałów powiatowych odstąpić rzeczony petycyje Wydziałowi krajowemu z poleceniem poczynienia odpowiednich kroków u c. k. Ministerstwa handlu, ażeby w drodze ustawodawczej wyjednał uwolnienie korespondencji Wydziałów powiatowych od opłaty pocztowej.

Na memoriał Wydziału krajowego wniesiony w wykonaniu powyższego polecenia do c. k. Ministerstwa handlu, otrzymał Wydział krajowy od tegoż c. k. Ministerstwa pismem z 12. Maja 1871. l. 1.646 (l. W. kr. 6.713/71) między innymi zawiadomienie, iż przy zamierzonej zmianie ustawy z 2. Października 1865. sprawa rozszerzenia uwolnień od opłaty pocztowej korespondencji i przesyłek wartościowych — urzędów gminnych i Wydziałów powiatowych będzie odpowiednio uwzględnioną.

Gdy zapowiedziana powyższem pismem ministryalnym rewizya pomienionej ustawy w ciągu lat — mimo przynaglań ze strony Wydziału krajowego — do skutku nie przyszła, ponowił Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 11. Października 1878. uchwałą swoją z r. 1869.

Na odnośne przedstawienie Wydziału krajowego do c. k. Rządu wystosowane, zawiadomiło Wydział krajowy c. k. Prezydium Namiestnictwa odezwą z 6. sierpnia 1879.

o reskrypcie c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z 24. lipca 1879. l. 8.899 tej treści, iż jakkolwiek c. k. Ministerstwo handlu tej sprawy nie spuści z oka przy zamierzonej zmianie ustawy, to jednak wątpi, aby przyszła ustawa przyznała Reprezentacyom powiatowym i gminnym większe od dotychczasowych uwolnienia od opłat pocztowych, a to ze względu na zmniejszające się dochody pocztowe.

W r. 1881. pojawia się ta sprawa po raz trzeci w Wys. Sejmie.

Na skutek sprawozdania Wydziału krajowego z 2. października 1881. l. 46.272 powziął Wys. Sejm na posiedzeniu z 23. października 1881. uchwałę wzywającą c. k. Rząd, ażeby w razie, gdyby w granicach obowiązujących ustaw c. k. Rząd nie mógł uwzględnić przedstawienia Wydziału krajowego, wyjednał żądane uwolnienia korespondencyi Wydziałów powiatowych od opłaty pocztowej w drodze ustawodawczej.

I na tę rezolucyę otrzymał Wydział krajowy odmowną odpowiedź c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych.

Taką samą odpowiedź udzielił c. k. Rząd na analogiczną rezolucyę Wys. Sejmu z 17. października 1882, powziętą w załatwieniu sprawozdania komisji lustracyjnej.

Odtąd sprawa ta nie była więcej poruszana w Wys. Sejmie. Natomiast zajmował się nią Wydział krajowy bezustannie i próbował wszelkich ustawą wskazanych środków prawnych, ażeby wywalczyć dla urzędowych korespondencyi i przesyłek pieniężnych Wydziałów powiatowych uwolnienie od porta.

Z usiłowań swoich w tym kierunku zdawał Wydział krajowy Wys. Sejmowi sprawę w corocznie przedkładanych sprawozdaniach z czynności swoich.

Wszystkie te usiłowania pozostały bez skutku. C. k. Rząd mianowicie nie uznał dotąd za stosowne wziąć inicjatywę w wyjednaniu w drodze ustawodawczej zmiany w mo- wie będącej ustawy, w duchu przez Reprezentacyę kraju żądanym.

Tylko w interpretacyi tej ustawy zaszła od tego czasu pewna zmiana na korzyść Wydziałów powiatowych.

C. k. Ministerstwo handlu rozporządziło bowiem reskryptem z 19. grudnia 1885. l. 43.561 do Dyrekcyi poczt w Pradze, Lwowie i Gracu wystosowanym, że urzędowe korespondencye Reprezentacyi powiatowych i tychże Wydziałów *z urzędami gminnymi* mają być w myśl art. II. ustępu 7. ustawy z dnia 2. października 1865. na przyszłość wolne od opłaty pocztowej.

W praktyce zaś interpretowano i stosowane powołany przepis ustawy w ten sposób, że korespondencye Wydziałów powiatowych do urzędów gminnych nie podlegały opłacie pocztowej tylko w wypadkach w ustępie 6. art. II. powołanej ustawy przewidzianych, tudzież w sprawach dróg krajowych. Natomiast obciążano je opłatą w sprawach, dotyczących się nadzoru nad majątkiem i dobrem gmin, w sprawach rekursowych od uchwał Rad gminnych i w ogóle we wszelkich sprawach samoistnego zakresu działania, nie podpadających pod przepisy, ustępiami b) do l) §. 27. ust. gminnej objęte.

Rozporządzenie powyższe, jako odnoszące się jedynie do korespondencyi w stosunku ze Zwierzchnościami gminnymi, czyni atoli tylko w bardzo małej części zadość żądaniu Reprezentacyi powiatowych.

Wszelkie bowiem korespondencye i przesyłki Wydziałów powiatowych w sprawach powyżej wymienionej kategorii do innych władz publicznych stosowane, podlegają i nadal opłacie pocztowej.

Opłaty te, według relacyi Wydziałów powiatowych, zajmują w miarę rozwoju czynności Wydziału powiatowego coraz poważniejszą pozycyę w rubryce wydatków budżetu powiatowego.

To też Reprezentacye powiatowe nie zaniedbują przy każdej zdarzającej się sposobności, przy każdym wymierzeniu należytości pocztowej od ich korespondencyi urzędowej wnosić zażalenia i domagać się uchylenia tej niewłaściwości.

Z tego powodu wydała c. k. Dyrekcyja poczt i telegrafów we Lwowie okólnik z 18. kwietnia 1894. l. 16.669 do wszystkich podwładnych organów pocztowych, w obec czego wniosło znowu kilkadziesiąt Reprezentacyj powiatowych na ręce Wydziału krajowego petycyę do Wys. Sejmu, w których ponawiają swoje żądania.

Okólnik ten, jak świadczy treść jego, /. nie zawiera wprawdzie żadnego nowego rozporządzenia na niekorzyść powiatów, rejestruje tylko obowiązujące przepisy, objaśnia je i poucza c. k. urzędy pocztowe, jak te przepisy pod względem uwolnień korespondencyi Wydziałów powiatowych od porta pojmować i stosować należy. Nie wprowadza też okólnik ów odmiennej od dotychczasowej praktyki interpretacji przepisów; sam więc przez się nie może być przedmiotem zażalenia.

Przypomniał wszakże Reprezentacyom powiatowym ich stanowisko wobec innych władz publicznych pod względem bezpłatnego korzystania z c. k. Zakładu pocztowego, niewłaściwie ich ustawą z 2. października 1865. krzywdzące, przypomniał im niezalatwioną sprawę, której pomyślnego zakończenia od tylu lat napróżno oczekują.

Wydział krajowy mniema, iż wobec wnoszonych tego rodzaju petycyi także wprost do Rady państwa, tudzież wobec zapowiedzianej od tak dawna, a dotąd nie przeprowadzonej rewizyi w mowie będącej ustawy, wreszcie wobec faktycznie wzrastających z każdym rokiem w budżetach powiatowych wydatków na opłacanie korespondencyi i przesyłek urzędowych, należy podjąć sprawę na nowo i domagać się od c. k. Rządu jak najrychlejszego jej załatwienia.

Przytoczony przez c. k. Rząd argument co do zmniejszania się dochodów pocztowych, nie powinien, zdaniem naszym, stanowić przeszkody w załatwieniu tego żądania, zresztą przez sam c. k. Rząd za słusznie uznanego.

C. k. Zakład pocztowy nie jest bowiem przedsiębiorstwem prywatnem na zyski obliczonem, lecz instytucją publiczną, stojącą na sile podatkowej całego państwa.

Władze autonomiczne są tak samo urzędami publicznymi, jak c. k. władze rządowe, współdziałają też na równi z niemi w spełnieniu żądań administracyi państwa, a istnienie swoje i rozwój swój opierają na konstytucyi i także na sile podatkowej.

Wydział krajowy nie znajduje tedy żadnego uzasadnionego powodu, dla czegoby władzom autonomicznym nawet z powodu rzekomego zmniejszania się dochodów pewnej c. k. instytucyi państwowej miały przysługiwać mniejsze prawa w korzystaniu z tych instytucyi, aniżeli c. k. władzom państwowym.

Wydział krajowy wnosi tedy:

Wysoki Sejm raczy uchwalić następującą rezolucyę:

„Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby spowodował i uzyskał w drodze konstytucyjnej zmianę ustawy z dnia 2. października 1865. Nr. 103. Dz. p. p. w tym kierunku, iżby wszelkie korespondencye i przesyłki urzędowe władz autonomicznych w równej mierze z władzami rządowymi wolne były od opłaty pocztowej.“

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem.

We Lwowie d. 3. stycznia 1895.

Marszałek krajowy

Sanguszko w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Józef Wereszczyński w. r.

Członek Wydziału krajowego

Tłumaczenie

z tekstu niemieckiego zawartego w Nrze 14. okólników c. k. Dyrekcji poczt i telegrafów dla Galicyi z 29. kwietnia 1894.

L. 16.669.

Uwolnienie od opłaty pocztowych przesyłek Wydziałów powiatowych i pocztowo-urzędowe postępowanie z nimi.

Od dłuższego czasu zauważano, że istniejące przepisy dotyczące uwolnienia od opłaty pocztowej nadawanych przez Wydziały powiatowe przesyłek nie tylko ze strony tych władz autonomicznych i podwładnych im organów rozmaicie pojmowano, lecz także ze strony c. k. urzędów pocztowych pomimo wielokrotnych objaśnień (rozporządzenia cyrk. z 11. lipca 1876. L. 13.267. Nr. 50. ex 1876., 4. stycznia 1886. L. 35.352,85. Nr. 1. ex 1886. i 19. października 1887. L. 31.924. Nr. 37. ex 1887.) rozmaicie i niedokładnie wykonywane bywały. Ażeby ten niewłaściwy stan rzeczy usunąć, i równomierne traktowanie pocztowo-urzędowych przesyłek Wydziałów powiatowych i podwładnych im organów wprowadzić, reprodukuje się ponownie odnośne przepisy, jak następuje:

Ponieważ Wydziały powiatowe nie są ani postawione na równi z Wydziałem krajowym, ani w ogólności nie mogą być uważane jako organa temuż podporządkowane, przeto nie przysługuje urzędowej ich korespondencji z wymienionym w art. II. ustęp 1. Dz. ustawy z 2. października 1865. Nr. 108. Dz. p. p. władzami, organami i korporacyami, z urzędami gminnymi, z wymienionymi w ustępie 10. artykuł II. ustawy powyższej zakładami humanitarnymi i między sobą uwolnienie od porta, tak jak Wydziałowi krajowemu w obszerniejszej rozciągłości na podstawie art. II. ustęp 2. ust. rzeczony, t. j. dla każdej urzędowej korespondencji w ogóle, lecz w ograniczonej mierze według Art. II. ustęp 6. względnie 7. powyższej ustawy.

Takie urzędowe korespondencye Wydziałów powiatowych muszą jednak zaopatrzone być na adresie, obok zamknięcia urzędową pieczęcią i wyraźnego oznaczenia: „z Wydziału Rady powiatowej w . . . .“ — jak to postanawia Art. V. ustęp 2. ustawy, jeszcze uwagą uzasadniającą wolność od porta: „Rzecz urzędowa Wydziału powiatowego wolna od opłaty pocztowej“, a to w myśl reskryptu c. k. Ministerstwa handlu z 14. października 1887. L. 33.310.

Wydziały powiatowe zawiadują dalej także sprawami drogowymi w powiecie, w którym to celu ustanowione są własne organa jako to: główni referenci do spraw drogowych, delegaci drogowi, inspektorowie dróg, inżynierowie powiatowi i ich zastępcy i konduktorowie drogowi. Również i tym organom Wydziału powiatowego, przysługuje w razie przebywania ich poza siedzibą reprezentacji powiatowej, uwolnienie od opłaty za przesyłki pocztowe w tej samej rozciągłości jak Wydziałom powiatowym, korespondencya ich jednak urzędowa musi na stronie adresu zawierać dopisek „do inspektora dróg powiatowo-

towych etc.“ i uwagę uzasadniającą uwolnienie od porta „w sprawie dróg powiatowych.“

Gdy zaś Wydziały powiatowe mają sobie powierzony także zawiadywanie sprawami dróg krajowych, przeto pod tym względem uważać je należy jako organa Wydziałowi krajowemu podporządkowane, i wtedy przysługuje tak im, jak i ich organom drogowym pod względem korespondencji urzędowej w sprawach dróg krajowych, uwolnienie od opłaty porta w obszerniejszej rozciągłości według Art. II. ustępu 2. jako też uwolnienie od opłaty od przesyłek pieniężnych według Art. VIII. ust. o uwoln. od porta. Zamieścić się mająca w takim razie na stronie adresu uwaga musi opiewać: „Z Wydziału Rady powiatowej w . . . .“ a względnie: „Od intpektora dróg powiatowych (etc.) jako organu Wydziału powiatowego“ i „w sprawie dróg krajowych.“ Ocenienie, czy pewnej korespondencji urzędowej Wydziału powiatowego i któregokolwiek z jego organów, przysługuje ze względu na treść tejże korespondencji uwolnienie od opłaty porta, nie należy do urzędów pocztowych i tylko te władze, urzędy, organa i korporacje do których odnośna korespondencya urzędowa jest wystosowaną, obowiązane są w razie braku powyższych warunków, wydać kopertę oddawczemu urzędowi pocztowemu celem przedłożenia takowej c. k. Dyrekcji poczt i telegrafów do dalszego urzędowania.

C k. urzędy pocztowe natomiast mogą tę okoliczność (t. j. czy odnośnej korespondencji urzędowej może przysługiwać prawo do bezpłatnej przesyłki), oceniać tylko według zewnętrznych znamion przesyłki dla tego są one uprawnione i obowiązane przesyłki, na których nie ma powyższych zewnętrznych znamion, względnie nie odpowiednie są zewnątrz oznaczone, zwrócić władzy nadającej do odpowiedniego uzupełnienia, albo nałożyć przypadające porto, chociażby w myśl Art. II. ustęp 4. ustawy o uwolnienie od opłaty za przesyłki poczt., w skutek oznaczenia „na wezwanie urzędowe“, domagano się uwolnienia od opłaty.

Od należności rekomendacyjnej nie są korespondencye urzędowe Wydziałów powiatowych i ich organów drogowych w żadnym razie uwolnione (artykuł IV. pow. ustawy).

Również nie przysługuje im uwolnienia od porta przy poczcie wozowej z wyjątkiem wypadków przewidzianych w Art. VII. ustawy. jak i przesyłek pieniężnych w sprawach dróg krajowych w myśl Art. VIII. tej ustawy.

Według dosłownego brzmienia ustępów 6. i 7. Art. II. ustawy powyższej, oraz reskryptu c. k. Ministerstwa handlu z 23. maja 1869. L. 9.495—731 nie rozciąga się przyznane Wydziałom powiatowym uwolnienie od porta także i na korespondencye stosowane do przewodniczących i pojedynczych członków Wydziału. Tego rodzaju korespondencye jednak mają być w myśl reskryptów Ministra handlu z 24. stycznia 1870. L. 25.155|2.528, i 21. lutego 1876. L. 4.934 obłożone tylko pojedynczą należnością pocztową bez dodatkowej taksy. Powyższe objaśnienia powinny wystarczyć do wprowadzenia należytego i równomiernego przystępowania przy urzędowych przesyłkach pocztowych Wydziałów powiatowych i ich organów podwładnych, należy więc oczekiwać, że przepisy te na przyszłość ze strony c. k. urzędów pocztowych jak najściślej przestrzegane będą.

Lwów, 18 kwietnia 1894.

